

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

74
ЗАТВЕРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбна-навуковай рабоце
С. М. Ходзін
2016 г.
Рэгістрацыйны № УД-3321/вуч.

ПРАГРАМА ДЗЯРЖАЎНАГА ЭКЗАМЕНУ

па спецыяльнасці

1-23 01 10 Літаратурная работа (па напрамках)

напрамку спецыяльнасці

1-23 01 10-02 Літаратурная работа (рэдагаванне)

2016 г.

Праграма дзяржаўнага экзамену складзена на падставе адукацыйнага стандарту АСВА 1-23 01 10-2013 і вучэбнага плану № Е 23-194/ вуч. ад 30.05.2013 г.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Вучэбна-метадычнай камісіяй Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(праатакол № 2 ад 25.10.2016 г.)

Навукова-метадычным савета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(праатакол № 1 ад 01.11.2016 г.)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма распрацавана для студэнтаў факультэта журналістыкі факультэта журналістыкі БДУ ў адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту па спецыяльнасці 1-23 01 10-02 Літаратурная работа (рэдагаванне) першай ступені вышэйшай адукацыі (2013 г.).

Дзяржаўная экзаменацыйная камісія ажыццяўляе праверку навукова-тэарэтычнай і практычнай падрыхтоўкі спецыялістаў і вырашае пытанне аб прысваенні ім кваліфікацыі «Літаратурны работнік. Журналіст».

Вучэбная праграма дзяржаўнага экзамену даводзіцца да ведама студэнтаў не пазней чым за месяц да пачатку здачы экзамену. Дзяржаўны экзамен праводзіцца па білетах, якія складаюцца ў адпаведнасці з вучэбнымі праграмамі і рубрыкуюцца па трох блоках. Першы блок арыентаваны на выяўленне творчых здольнасцей падчас навучання і праходжання практыкі. Другі блок закліканы выявіць ўменні студэнта па стылістычным і рэдактарскім аналізе медыятэксту. Пытанні трэцяга блока складзены з мэтай выявіць тэарэтычныя веды па дысцыплінах напрамку спецыяльнасці («Стылістыка», «Асновы творчай дзейнасці рэдактара», «Методыка рэдагавання»).

Для падрыхтоўкі студэнтаў да здачы дзяржаўнага экзамену кафедра медыялінгвістыкі і рэдагавання арганізуе чытанне аглядных лекцый і праводзіць групавыя кансультацыі.

ПЫТАННІ ДЗЯРЖАЎНАГА ЭКЗАМЕНУ

I. Творчае партфоліа студэнта.

II. Стылістычны і рэдактарскі аналіз медыятэксту.

III. Пералік пытанняў па дысцыплінах напрамку спецыяльнасці («Стылістыка», «Асновы творчай дзейнасці рэдактара», «Метадыка рэдагавання»).

1. Функцыянальны стыль як адна з асноўных катэгорый стылістыкі. Паняцце аб функцыянальным стылі.
2. Публіцыстычны стыль як разнавіднасць літаратурнага маўлення.
3. Агульныя анталагічныя і прыватныя экстралінгвістычныя характарыстыкі публіцыстычнага тэксту.
4. Сучасны стан медыялінгвістыкі як прыкладной дысцыпліны і навукі. Канстытутыўныя прыметы медыятэксту.
5. Навуковы стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы, што абслугоўвае галіну навукі, тэхнікі, вытворчасці.
6. Афіцыйна-справавы стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы.
7. Гутарковы стыль (гутарковае маўленне) як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы.
8. Літаратурна-мастацкі стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнага маўлення.
9. Функцыянальна-стылістычная і эмацыянальна-экспрэсіўная афарбоўка слова.
10. Лексічная стылістыка і стылістычная характарыстыка фразеалагічных сродкаў мовы.
11. Слова і вобраз. Вобразнасць мовы як катэгорыя эстэтычная і як катэгорыя лінгвістычная.
12. Стылістычныя рэсурсы марфалогіі ў публіцыстычным маўленні. Стылістычнае выкарыстанне розных часцін мовы ў медыятэкстах.
13. Стылістычныя рэсурсы сінтаксісу. Асаблівасці сінтаксісу розных стылях маўлення. Сказ у публіцыстычным тэксце. «Расшчапленне выказніка». Паралельныя сінтаксічныя канструкцыі.
14. Функцыянальна-стылістычная арганізацыя медыятэксту.
15. Асноўныя этапы развіцця выдавецка-рэдактарскай дзейнасці і распрацоўкі тэорыі і практыкі рэдагавання на Беларусі.
16. Рукапісная кніга на Беларусі.
17. Прыёмы творчага падыходу Францыска Скарыны да перакладу і рэдагавання кніг Бібліі. Заходнееўрапейскія традыцыі афармлення кніг Бібліі ў выданнях Францыска Скарыны.
18. Брацкае кнігадрукаванне – асноўны пераемнік выдавецкіх, мастацка-паліграфічных і моўных традыцый Францыска Скарыны. Роля брацкага кнігадрукавання ў пашырэнні асветы, выпрацоўцы прыёмаў стварэння кнігі.

19. Выдавецкая дзейнасць Івана Фёдарова. Паліграфічныя асаблівасці выданняў. Элементы мастацкай аздобы кніг. Рэдактарская праца Івана Фёдарова (на прыкладзе «Евангелля вучыцельнага» і «Астрожскай Бібліі»).
20. Да пытання храналогіі выданняў Статута ВКЛ 1588 г. Рэдактарская і кадыфікацыйная праца Льва Сапегі (рэдагаванне артыкулаў Статута 1588 г., выпрацоўка прававых норм). Статутовая камісія і яе дзейнасць.
21. Кнігавыдавецкая дзейнасць на Беларусі ў XIX ст. Роля рэдактара ў падрыхтоўцы выданняў.
22. Развіццё беларускага друку на пачатку XX ст. (агульны рэдактарскі аналіз тагачаснага перыядычнага друку).
23. Янка Купала – рэдактар газеты «Наша ніва». Асаблівасці моўна-стылёвай праўкі матэрыялаў газеты «Наша ніва». Творчая перакладчыцкая праца Янкі Купалы (рэдактарскі аналіз перакладаў з польскай, украінскай і рускай моў).
24. Творчая перакладчыцкая праца Максіма Багдановіча (рэдактарскі аналіз перакладаў з заходнееўрапейскіх моў).
25. Творчая лабараторыя Якуба Коласа (праца над удасканаленнем рукапісу трылогіі «На ростанях»).
26. Кузьма Чорны – рэдактар і публіцыст (артыкул «Небеларуская мова ў беларускай літаратуры»). Кандрат Крапіва – рэдактар лексікаграфічных прац (аналіз лексікі перакладных і тлумачальнага слоўнікаў беларускай мовы).
27. Методыка рэдагавання, змест і задачы. Творчы характар рэдактарскай дзейнасці. Асоба рэдактара, яго прафесійныя якасці.
28. Ідэалагічны аспект рэдактарскай дзейнасці. Умовы, якія забяспечваюць ідэалагічны ўзровень выдання. Нормы рэдактарскай этыкі.
29. Творчы і вытворчы працэсы ў выдавецкай дзейнасці. Роля рэдактара ў тэматычным планаванні кнігавыдання.
30. Прадмет, механізм і агульная структура рэдактарскага аналізу тэксту.
31. Прафесійнае рэдактарскае чытанне, яго віды. Фіксаванне заўваг.
32. Рэдактарскае рэцэнзаванне аўтарскага рукапісу. Схема рэдактарскай ацэнкі твора.
33. Віды рэдактарскай праўкі тэксту. Методыка праўкі розных відаў. Тэхніка праўкі тэксту. Карэктурныя знакі.
34. Фактычны матэрыял у рукапісе як прадмет рэдактарскага аналізу. Методыка рэдагавання лічбавага і ілюстрацыйнага фактычнага матэрыялу.
35. Рэдагаванне тэксту з лагічнага боку.
36. Аналіз кампазіцыі літаратурнага твора і яго рубрыкацыі. Загалолак як кампазіцыйны стрыжань тэксту. Памылкі ў афармленні заголоўкаў.
37. Методыка моўнага аналізу і праўкі тэксту. Тэарэтычнае абгрунтаванне моўнай рэдактарскай праўкі.
38. Даведчна-інфармацыйны апарат выдання і методыка яго рэдагавання.
39. Методыка рэдагавання асобных відаў літаратуры.
40. Тэхнічнае рэдагаванне выдання. Рэдагаванне ва ўмовах інфармацыйна-тэхналагічнага прагрэсу.

ЗМЕСТ МАТЭРЫЯЛУ

I. Партфоліа

Творчае партфоліа ўключае агульную справаздачу студэнта па відах вучэбнай дзейнасці, у тым ліку праектнай, а таксама па выніках праходжання практыкі за час навучання: вучэбна-азнамяляльнай (вучэбнай), рэдактарскай (вытворчай), рэдакцыйна-выдавецкай (вытворчай), арганізацыйна-выдавецкай (вытворчай), пераддыпломнай. Да справаздачи дадаюцца матэрыялы выпускніка (апублікаваныя ў газетах і часопісах журналісцкія матэрыялы, электронныя наапляльнікі з запісам тэле- і радыёперадач, адрэдагаваныя аўтарскія арыгіналы), а таксама ўласныя распрацоўкі па выкананні заданняў эўрыстычнага тыпу (у выглядзе канечнага інтэлектуальнага прадукту).

II. Стылістычны і рэдактарскі аналіз медыятэксту

Выпускніку даецца медыятэкст (вызначаецца парадкавым нумарам білета) для стылістычнага і рэдактарскага аналізу па прапанаванай схеме.

1. Спалучэнне ў тэксце публіцыстычнага стылю стандарту і экспрэсіі (наяўнасць моўных клішэ і адметных аўтарскіх канструкцый). Аўтарскі стыль журналіста, яго праявы ў тэксце (выкарыстанне займеннікаў *я* і *мы*, дзеясловаў 1-й асобы, мадальных слоў, рытарычных фігур, трапеічных сродкаў і інш.).

2. Цэласнасць тэксту дзякуючы наяўнасці сэнсавага стрыжня, які «цэментуе» ўсе складнікі.

3. Рамачныя элементы тэксту. Адпаведнасць загалоўка лагічнаму закону тоеснасці ў адносінах да тэксту. Граматычная структура загалоўка, наяўнасць інтэртэкстуальных элементаў, іх правамернае або неправамернае ўключэнне і магчымасць расшыфроўкі чытачом. Кампазіцыя тэксту. Наяўнасць рубрык і іх загалоўкаў. Падзел на абзацы. Сувязі (граматычныя, сінанімічныя, сэнсавыя) паміж рубрыкацыйнымі адзінкамі.

4. Лексічнае напаўненне тэксту. Асаблівасці лексікі ў залежнасці ад тэматыкі публікацыі.

5. Марфалагічная стратыфікацыя журналісцкага тэксту. Выкарыстанне часцін мовы і асаблівасці іх ужывання ў тэксце.

6. Сінтаксічная разнастайнасць тэксту: выкарыстанне простых і складаных сказаў розных тыпаў, дзеепрыметнікавых і дзеепрыслоўных зваротаў, даданых азначальных частак, аднародных членаў і інш.

У заключэнні студэнт падводзіць вынік аналізу, прапануе (калі трэба) карэкціроўку асобных тэкставых фрагментаў з пункту гледжання рэдактарскага аналізу.

III. Дысцыпліны напрамку спецыяльнасці («Стылістыка», «Асновы творчай дзейнасці рэдактара», «Методыка рэдагавання»)

1. Функцыянальны стыль як адна з асноўных катэгорый стылістыкі. Паняцце аб функцыянальным стылі.

Агульная характарыстыка функцыянальных стыляў: канструктыўны прынцып, вобразнасць, стандарт і экспрэсія, тэорыя газетнай штампаванасці, індывідуальнасць. Прынцыпы класіфікацыі функцыянальных стыляў. Сістэма стыляў сучаснай літаратурнай мовы. Пытанне аб іерархіі стыляў. Узаемадзеянне функцыянальных стыляў. Паняцце аб стылявой норме і стылёвым эстэтычным ідэале.

2. Публіцыстычны стыль як разнавіднасць літаратурнага маўлення.

Асноўныя функцыі публіцыстычнага стылю. Разнавіднасці публіцыстычнага стылю і яго жанры. Канструктыўны прынцып публіцыстычнага стылю (спалучэнне стандарту і экспрэсіі, лагічнага і вобразнага, ацэначнага і доказнага). Моўныя асаблівасці публіцыстычнага стылю. Сацыяльная ацэначнасць моўных сродкаў. Дынамічнасць выяўленчых і стандартных сродкаў у публіцыстычным стылі. Ужыванне слоў і выразаў, новых слоў, значэнняў і словазлучэнняў, своеасаблівых метафар у публіцыстычным стылі. Сродкі выражэння экспрэсіі і вобразнасці ў публіцыстычным стылі. Роля публіцыстыкі ў фарміраванні стылістычных густаў і ў станаўленні моўнай нормы. Тэлевізійнае маўленне і радыёмаўленне. Іх месца ў сістэме стыляў. Лінгвістычная спецыфіка, жанры і формы тэлевізійнага і радыёмаўлення. Віды і жанры рэкламы. Іх месца ў сістэме функцыянальных стыляў. Стылістычныя і кампазіцыйныя асаблівасці рэкламы. Аб'екты рэкламы і тэкст.

3. Агульныя анталагічныя і прыватныя экстралінгвістычныя характарыстыкі публіцыстычнага тэксту.

Публіцыстычны тэкст: прызначанасць для масавай аўдыторыі і распаўсюджанасць. Экстралінгвістычны фактар дзеяння публіцыстычнага тэксту: апэратыўнасць. Перманентнасць публіцыстычнага тэксту: перыядычнасць і рэгулярнасць. Фарміраванне інфармацыйных паводзін. Дубліраванне і вар'іраванне: варыянтна-інварыянтны падыход да сігніфікацыі публіцыстычнага тэксту. «Вытворчы цэх» публіцыстычнага тэксту: аўтарскае «я» і калектыўнае аўтарства. Экстралінгвістычная матывацыя інтэртэкстуальнага эфекту журналісцкай дзейнасці. Камунікатыўныя зададзенасць і прызначанасць публіцыстычнага тэксту.

4. Сучасны стан медыялінгвістыкі як прыкладной дысцыпліны і навукі. Канстытутыўныя прыметы медыятэксту.

Найважнейшыя напрамкі ў сучасным мовазнаўстве і стылістыцы. Сацыяльныя і сацыяльна-псіхалагічныя функцыі маўленчых зносін пры дапамозе СМК. Сацыялінгвістычны аспект вывучэння мовы СМК. Сацыяльная дыферэнцыяцыя мовы. Мова і культура. Мова і палітыка. Мова і ўлада. Праблемы моўнай палітыкі. Паняцце нормы як адно з найважнейшых у стылістыцы маўлення. Абавязковасць моўных нормаў. Норма моўная і

функцыянальна-стылёвая. Варыятыўнасць нормы. Парушэнне нормы як стылістычная памылка і свядомае адхіленне ад нормы як стылістычны прыём. Роля стылістыкі ў павышэнні моўнай культуры журналістаў, у выхаванні моўнага густу грамадства, ва ўмацаванні маўленчых норм (*Літ.*; 45; 46). Суадносіны «мова – маўленне – тэкст». Структура тэксту. Асноўныя адзінкі тэксту. Складанае сінтаксічнае цэлае (празаічная страфа) і абзац як найменшыя адзінкі тэксту. Іх суадносіны. Фрагмент і іншыя буйныя адзінкі тэксту (раздзел, частка, глава і інш.). Тыпы тэкстаў, звязаныя з пазіцыяй вытворцы маўлення: маўленне ад 1-й асобы, маўленне ад 2-й асобы, маўленне ад 3-й асобы. Вобраз аўтара і вобраз апавядальніка як найважнейшая праблема стылістыкі мастацкага і публіцыстычнага тэкстаў. Структура катэгорыі аўтара медыятэксту. Функцыянальна-сэнсавыя тыпы маўлення: апісанне, апавяданне і разважанне. Ключавыя словы, моўны лейтматыў, архітэктанічны паўтор. Стылістычныя функцыі чужога маўлення ў розных відах тэкстаў. Простая мова. Ускосная мова. Няўласна-простая мова. Маналог. Дыялог. Палілог. Стылістычныя асаблівасці жанравых форм маўлення.

5. Навуковы стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы, што абслугоўвае галіну навукі, тэхнікі, вытворчасці.

Асноўная функцыя навуковага стылю. Разнавіднасці навуковага стылю і яго жанры. Асаблівасці стылю навуковага выкладу. Моўныя асаблівасці навуковага стылю. Тэрмін як стылеўтваральная прымета навуковага стылю. Выкарыстанне эмацыянальна-экспрэсіўных і вобразных сродкаў мовы і іх спецыфіка ў навуковым стылі. Фразеалогія навуковага маўлення. Марфалагічныя асаблівасці стылю. Іменны характар навуковага стылю. Сінтаксічныя асаблівасці навуковага стылю. Складаныя сказы і ўскладнёныя сінтаксічныя канструкцыі з разгорнутай і ўпарадкаванай сувяззю паміж асобнымі часткамі выказвання. Асаблівасці стылю навукова-папулярнага выкладу. Выкарыстанне элементаў навуковага стылю ў іншых функцыянальных стылях.

6. Афіцыйна-справавы стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы.

Асноўная функцыя афіцыйна-справавога стылю, што абслугоўвае афіцыйна-справавыя адносіны паміж людзьмі, установамі, краінамі, паміж грамадзянамі і дзяржавай. Разнавіднасці афіцыйнага стылю і яго жанры. Асаблівасці афіцыйна-справавога выкладу. Моўныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю. Наяўнасць спецыфічнай лексікі і фразеалогіі, характэрнай для афіцыйна-справавога стылю. Тэрміналогія, наменклатурныя найменні, складанаскарочаныя словы, абрэвіятуры. Паняцце канцылярызма. Шырокае выкарыстанне канструкцый з аддзеяслоўнымі назоўнікамі, сказаў з адыменнымі прыназоўнікамі, складаных сказаў. Выкарыстанне элементаў афіцыйна-справавога стылю ў іншых функцыянальных стылях.

7. Гутарковы стыль (гутарковае маўленне) як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы.

Асноўная функцыя гутарковага стылю. Разнавіднасці гутарковага стылю. Адносіны да літаратурнай нормы. Умовы функцыявання гутарковага стылю. Паравербальныя сродкі ў фарміраванні гутарковага стылю: сітуацыя, абставіны, міміка, жэсты, рэакцыя суразмоўцаў, характар іх узаемаадносін. Моўныя асаблівасці гутарковага стылю. Асаблівасці вымаўлення. Роля інтанацыі, фразавога націску, рытму, паўз у выказванні. Шырокае выкарыстанне гутарковай і прастамоўнай лексікі, эмацыянальна-экспрэсіўнай і ацэначнай лексікі, фразеалагічных адзінак. Марфалагічныя і словаўтваральныя асаблівасці гутарковага стылю. Актыўнае выкарыстанне выклічнікаў, часціц, займеннікаў, мадальных слоў, размоўных склонавых форм назоўнікаў, разнастайных дзеяслоўных форм. Асаблівасці сінтаксісу гутарковага стылю. Выкарыстанне элементаў гутарковага маўлення ў іншых функцыянальных стылях.

8. Літаратурна-мастацкі стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнага маўлення.

Літаратурная мова і мова мастацкай літаратуры. Асноўныя функцыі літаратурна-мастацкага стылю. Вобразнае адлюстраванне рэчаіснасці – найважнейшы прынцып літаратурна-мастацкага стылю. Жанры мастацкай літаратуры і іх стылістычныя асаблівасці. Індывідуальна-аўтарскі стыль. Адзінства камунікатыўнай і эстэтычнай функцый мовы мастацкай літаратуры. Выкарыстанне маўленчых сродкаў і іх арганізацыя ў мастацкай літаратуры. Тыпы апавядання ў мастацкім творы. Нормы літаратурнай мовы і праблемы нормы ў мастацкай літаратуры. Адносіны мовы мастацкай літаратуры да сістэмы функцыянальных стыляў сучаснай літаратурнай мовы.

9. Функцыянальна-стылістычная і эмацыянальна-экспрэсіўная афарбоўка слова.

Агульная стылістычная характарыстыка лексікі сучаснай літаратурнай мовы. Формы суб'ектыўнай ацэнкі. Эўфемізмы і дысфемізмы. Стылістычнае выкарыстанне сінонімаў, перыфразы, амонімаў, паронімаў і антонімаў. Сінонімы як сродак удакладнення паняцця. Скрытае і адкрытае выкарыстанне сінонімаў. Ідэаграфічныя і стылістычныя сінонімы. Кантэкстуальныя сінонімы. Прыёмы выбару і ацэнкі сінонімаў. Градацыя, паўтарэнне слоў, ампліфікацыя як стылістычныя прыёмы. Стылістычныя функцыі сінонімаў. Прынцыпы і прыёмы замены слоў перыфразамі.

10. Лексічная стылістыка і стылістычная характарыстыка фразеалагічных сродкаў мовы.

Выкарыстанне амонімаў у стылістычных мэтах. Каламбур. Прыёмы ліквідацыі двухсэнсоўнасці пры няўдалым выкарыстанні амонімаў, шматзначных слоў і паронімаў. Стылістычныя эфекты, заснаваныя на выкарыстанні паронімаў. Паранамазія. Стылістычнае выкарыстанне антонімаў. Антытэза. Ацэнка і сфера выкарыстання неалагізмаў. Неалагізмы лексічныя і семантычныя. Неалагізмы агульнамоўныя і індывідуальна-аўтарскія. Аказіянальныя словы. Архаізмы і гістарызмы. Іх выкарыстанне ў розных стылях і жанрах маўлення. Запазычаныя словы, іх стылістычнае выкарыстанне.

Дыялектызмы ў мастацкай літаратуры і публіцыстыцы. Тэрміны і прафесіяналізмы. Жарганізмы і аргатызмы. Крыніцы фразеалагізмаў, якія замацаваліся ў літаратурнай мове. Стылістычная класіфікацыя фразеалагізмаў. Фразеалагізмы міжстылявыя, размоўна-бытавыя і кніжныя. Сінанімія фразеалагізмаў. Стылістычныя функцыі фразеалагізмаў. Прыказкі і прымаўкі. Крылатыя словы і афарызмы. Стылістычнае выкарыстанне фразеалагічных сродкаў мовы ў мастацкай літаратуры і публіцыстыцы. Памылкі ў выкарыстанні фразеалагічных адзінак.

11. Слова і вобраз. Вобразнасць мовы як катэгорыя эстэтычная і як катэгорыя лінгвістычная.

Пераноснае ўжыванне слова як асноўная крыніца фарміравання вобразных сродкаў мовы. Катэгорыя імпліцытнасці ў тропях. Традыцыйныя сродкі слоўнай вобразнасці – тропы. Метанімія ў публіцыстычным маўленні. Сінекдаха. Параўнанне. Эпітэт. Аксюмаран. Гіпербала і літота.

12. Стылістычныя рэсурсы марфалогіі ў публіцыстычным маўленні. Стылістычнае выкарыстанне розных часцін мовы ў медыятэкстах.

Функцыянальная характарыстыка назоўніка. Семантычны аб'ём назоўніка. Дамінаванне назоўнікавых канструкцый у тэкстах СМІ: прычыны і вынікі. Аддзеяслоўныя назоўнікі і нормы ўжывання іх у публіцыстычным тэксце. Функцыянальная характарыстыка прыметніка. Асноўныя катэгарыяльныя значэнні і лексіка-граматычныя разрады. Якасныя, адносныя і прыналежныя прыметнікі, іх значэнне, граматычныя формы і ўзаемапранікненні. Ступені параўнання. Функцыянальная характарыстыка лічэбніка. Ужыванне лічэбнікаў розных разрадаў. Функцыянальная характарыстыка займенніка. Своеасаблівасць значэння і функцыі займеннікаў. Стылістычныя асаблівасці асабовых займеннікаў. Функцыянальная характарыстыка дзеяслова. Стылістычныя функцыі дзеяслоўных катэгорый. Ужыванне дзеепрыметнікаў і дзеепрыслоўяў. Стылістычнае выкарыстанне прыслоўяў, мадальных слоў, прыназоўнікаў, злучнікаў, часціц, выклічнікаў.

13. Стылістычныя рэсурсы сінтаксісу. Асаблівасці сінтаксісу розных стылях маўлення. Сказ у публіцыстычным тэксце. «Расшчапленне выказніка». Паралельныя сінтаксічныя канструкцыі.

Сістэма сінтаксічных адзінак. Сінтаксіс як вучэнне пра спалучальнасць слоў і пабудову тэксту. Сінтаксічныя сувязі і сінтаксічныя адносіны. Асноўныя сінтаксічныя адзінкі мовы: словаформа, словазлучэнне, сказ, складанае сінтаксічнае цэлае, тэкст. Словазлучэнне, яго тыпы. Структурная схема словазлучэння. Сінтагма. Віды сувязі ў словазлучэннях. Злучальная сувязь і спосабы яе рэалізацыі: з'яднанне, раз'яднанне і перараз'яднанне. Падпарадкавальная сувязь і спосабы яе рэалізацыі: дапасаванне, кіраванне і прымыканне. Некаторыя асаблівасці беларускага кіравання. Прэдыкатыўнасць, мадальнасць і інтанацыя паведамлення як асноўныя адзнакі сказа. Граматычныя катэгорыі часу, асобы і іх структурная роля ў афармленні сказа. Класіфікацыі сказаў. Сказ і выказванне. Стылістычнае ўжыванне простых і складаных сказаў.

Паралельныя сінтаксічныя канструкцыі.

14. Функцыянальна-стылістычная арганізацыя медыятэксту.

Ланцуговая, паралельная і далучальная віды сувязі паміж асобнымі сказамі ў складзе складанага сінтаксічнага цэлага. Абзац і складанае сінтаксічнае цэлае. Перыяд. Структурныя, інтанацыйныя і выяўленчыя ўласцівасці перыяда. Паняцце аб сінтаксісе звязнага маўлення. Складаныя формы арганізацыі дыялагічнага і маналагічнага маўлення. Чужая мова, яе віды (простая, ускосная і няўласна-простая) і спосабы ўвядзення ў тэкст. Сінтаксічныя асаблівасці разнавіднасцей чужой мовы. Чужая мова і словы аўтара, сувязь і ўзаемаадносінны паміж імі. Пунктуацыя пры чужой мове. Рэпліка, маналог, дыялог, палілог, іх арганізацыя, функцыі і стылістычная роля.

15. Асноўныя этапы развіцця выдавецка-рэдактарскай дзейнасці і распрацоўкі тэорыі і практыкі рэдагавання на Беларусі.

Меркаванні вучоных пра наяўнасць пісьма на тэрыторыі Беларусі ў дахрысціянскі перыяд. Старажытны перыяд (XI–XV стст.). Усходнеславянскія рукапісныя кнігі. Астравірава Евангелле (тып пісьма, матэрыял, колькасць аркушаў, размяшчэнне тэксту). Евангеллі XII–XIII стст. Радзівілаўскі летапіс як помнік свецкага рукапісання. Рукапісныя помнікі юрыдычнага характару. Старабеларускі перыяд (XVI–XVIII стст.). Уклад перапісчыкаў і перакладчыкаў у развіццё рэдагавання рукапіснай кнігі. Узнікненне друкаванай кнігі (перайманне кнігадрукаванням традыцый стварэння рукапіснай кнігі). Новы перыяд (з XIX ст. па наш час). Развіццё кнігадрукавання, узнікненне прыватных, царкоўных і казённых друкарняў. Прыватнае кнігавыданне ў XIX – пачатку XX ст. Развіццё перыёдыкі і функцыі газетнага рэдактара.

16. Рукапісная кніга на Беларусі.

Тыпы, фармат, арганізацыя тэкставага поля, пераплёт рукапісных кніг. Скрутак і кодэкс як дзве формы рукапіснай кнігі. Аснова пераплёту рукапісных кніг. Фарматы: «вялікі», або «дзесцевы», «у паўдзсяць», або «у чацвёрку», у «васьмушку». Падрыхтоўка старонак сшытка для размяшчэння тэксту. Фаліяцыя і пагінацыя кніг. Мастацка-арнаментальнае афармленне рукапісных кніг. Ілюстраванне рукапісных кніг мініяцюрамі, арнаментаванне застаўкамі, буквіцамі-ініцыяламі. Стылі арнаментыкі. Старавізантыйскі, тэраталагічны, балканскі стылі і час іх выкарыстання ў рукапісных кнігах на тэрыторыі Беларусі. Устаў, паўустаў, скорапіс і вязь. Рэдактарская праца перапісчыкаў і перакладчыкаў старажытных тэкстаў старабеларускага перыяду. Асаблівасці працы перапісчыкаў і перакладчыкаў у буйных майстэрнях. Праўкі тэксту: апраўданыя і неапраўданыя, дадаткі і ўдакладненні. Абавязкі і аб'ём працы перапісчыкаў. Падзел працы ў буйных скрыпторыях: праца пісцоў-каліграфікаў і мастакоў-ілюстратараў.

17. Прыёмы творчага падыходу Францыска Скарыны да перакладу і рэдагавання кніг Бібліі. Заходнееўрапейскія традыцыі афармлення кніг Бібліі ў выданнях Францыска Скарыны.

Незалежная пазіцыя Францыска Скарыны ў дачыненні біблейскага тэксту.

Парушэнне парадку размяшчэння кніг. Свядомае ўжыванне чэшскіх слоў як сінонімаў да беларускіх. Ужыванне глосаў. Замена элементаў культуры народаў Блізкага Усходу адпаведнымі беларускімі. Замена царкоўнаславянскіх элементаў сродкамі народна-гутарковай мовы. Гравюры, застаўкі і высокая друкарская тэхніка скарынаўскіх кніг паводле У. Стасавы, І. Каратаева і П. Уладзімірава. Апісанне і класіфікацыя гравюр у кнігах Ф. Скарыны як традыцыя заходнееўрапейскай школы, перадусім чэшскай і нямецкай (М. Шчакаціхін «Гравюры і кніжныя аздобы ў выданнях Францішка Скарыны»).

18. Брацкае кнігадрукаванне – асноўны пераемнік выдавецкіх, мастацка-паліграфічных і моўных традыцый Францыска Скарыны. Роля брацкага кнігадрукавання ў пашырэнні асветы, выпрацоўцы прыёмаў стварэння кнігі.

«Псалтыр з паследаваннем» – аднаўленне структуры «Малой падарожнай кніжыцы» Ф. Скарыны. Прадмовы і пасляслоўі, глосы. Увасабленне ў жыццё педагагічных і асветніцкіх ідэй Ф. Скарыны. Друкаваная прадукцыя на беларускай мове. Двухмоўны «Лексікон» Памвы Бярынды. Адступленні ад скарынаўскіх традыцый і засваенне досведу заходнееўрапейскага кнігадрукавання. Фармат выданняў, мастацка-арнаментальнае афармленне, гравюры і інш. Элементы ўнутранай структуры кнігі, прыёмы вёрсткі і набору.

19. Выдавецкая дзейнасць Івана Фёдарова. Паліграфічныя асаблівасці выданняў. Элементы мастацкай аздобы кніг. Рэдактарская праца Івана Фёдарова (на прыкладзе «Евангелля вучыцельнага» і «Астрожскай Бібліі»).

Заснаванне друкарні ў Маскве Пятром Мсціслаўцам і Іванам Фёдаравым. Прычына спынення выдавецкай дзейнасці ў Маскве. Праца ў Заблудаўскай друкарні. Выдавецкая праца ў Львове і Астрозе. Фармат у «васьмушку»; прадмовы, пасляслоўі, кафізмы як структурныя элементы кніг Івана Фёдарова. Застаўкі, гравюры, буквіцы, канцоўкі як элементы мастацкай аздобы ў выданнях Івана Фёдарова. Пераемнасць І. Фёдаравым выдавецкіх і рэдактарскіх традыцый Ф. Скарыны. Прадмова да «Евангелля вучыцельнага». Пытанне аб перакладзе біблейных тэкстаў на беларускую мову. Падрыхтоўка да выдання «Астрожскай Бібліі»: пошук і праверка розных варыянтаў і рэдакцый Бібліі. Рэдактарскія праўкі І. Фёдарова.

20. Да пытання храналогіі выданняў Статута ВКЛ 1588 г. Рэдактарская і кадыфікацыйная праца Льва Сапегі (рэдагаванне артыкулаў Статута 1588 г., выпрацоўка прававых норм). Статулавая камісія і яе дзейнасць.

В. Сопікаў пра першапачатны тэкст Статута («Опыт Российской библиографии» (1913)). Меркаванні І. Даніловіча пра паслядоўнасць і гады выдання Статута 1588 г. Канцэпцыя І. Лапо пра спосаб з'яўлення кніг Статута 1588 г. А. Зёрнава пра чарговасць, час выдання і ўстанаўленне першага аўтэнтычнага выдання Статута 1588 г. Заканадаўчыя крыніцы для распрацоўкі Статута 1588 г. Рэдактарскія праўкі на ўзроўні знешнім (змены ў структуры выдання параўнальна з папярэднімі рэдакцыямі) і ўнутраным (графічныя,

арфаграфічныя, лексічныя і граматычныя папраўкі). Статулавая камісія як рабочы орган, што ўзначальваў распрацоўку праектаў статутаў ВКЛ. Склад Статулавой камісіі і яе кадэфікацыйная і рэдактарская праца.

21. Кнігавыдавецкая дзейнасць на Беларусі ў XIX ст. Роля рэдактара ў падрыхтоўцы выданняў.

Кнігавыдавецкая і рэдактарская дзейнасць на Беларусі ў XIX ст. як працяг выдавецкіх, рэдактарскіх і перакладных традыцый Ф. Скарыны, І. Фёдарова, С. Буднага, В. Цяпінскага і інш., як удасканаленне прыёмаў і метадаў рэдагавання тэкстаў палемічнай літаратуры XVI–XVII стст., тэалагічнай і мастацкай літаратуры XVIII ст.

22. Развіццё беларускага друку на пачатку XX ст. (агульны рэдактарскі аналіз тагачаснага перыядычнага друку).

Развіццё і станаўленне перыядычнага друку і газетнага рэдагавання. Функцыі стылістычнага рэдактара, асаблівасці падрыхтоўкі тэксту да друку. Выпрацоўка адзінай моўнай нормы публіцыстычным тэкстам. Тэматыка, ідэйная скіраванасць і моўна-стылёвыя асаблівасці газет «Наша доля» і «Наша ніва».

23. Янка Купала – рэдактар газеты «Наша ніва». Асаблівасці моўна-стылёвай праўкі матэрыялаў газеты «Наша ніва». Творчая перакладчыцкая праца Янкі Купалы (рэдактарскі аналіз перакладаў з польскай, украінскай і рускай моў).

Дзейнасць Янкі Купалы як рэдактара і выдаўца. Аналіз структуры выдання (інфармацыйныя нататкі, публіцыстычныя артыкулы, мастацкая літаратура, рэклама і інш.), рубрыкацыі («З усіх старон», «З Беларусі і Літвы», «Паштовая скрынка» і інш.), логіка-кампазіцыйнай будовы публіцыстычных тэкстаў (кароткія, сціслыя загаловкі, лагічная сувязь паміж структурнымі часткамі тэксту, выкарыстанне прыёмаў аратарскага стылю і інш.). Параўнальны аналіз сучаснай «Нашай нівы» і купалаўскай паводле ідэйна-тэматычнага кірунку выдання, яго структуры, мовы і стылю газетных матэрыялаў. Асаблівасці перакладу з рускай мовы (М. Някрасаў, А. Кальцоў), украінскай (Т. Шаўчэнка), польскай (А. Міцкевіч, М. Канапніцкая, У. Сыракомля). Пераклад Янкам Купалам «Слова пра паход Ігаравы». Параўнанне з украінскім перакладам Т. Шаўчэнкі. Методыка рэдагавання перакладных твораў са славянскіх моў.

24. Творчая перакладчыцкая праца Максіма Багдановіча (рэдактарскі аналіз перакладаў з заходнееўрапейскіх моў).

Пераклады М. Багдановіча з нямецкай (паэзія Ё. В. Гётэ) і французскай моў (паэзія П. Верлена). Методыка рэдагавання перакладных твораў з неславянскіх моў.

25. Творчая лабараторыя Якуба Коласа (праца над удасканаленнем рукапісу трылогіі «На ростанях»).

Аўтарская задума трылогіі «На ростанях». Рэдактарскія праўкі твора. Моўна-стылёвыя асаблівасці твора, праца Я. Коласа над словам.

26. Кузьма Чорны – рэдактар і публіцыст (артыкул «Небеларуская

мова ў беларускай літаратуры»). Кандрат Крапіва – рэдактар лексікаграфічных прац (аналіз лексікі перакладных і тлумачальнага слоўнікаў беларускай мовы).

Рэдактарскі аналіз К. Чорнага арыгінальных і перакладных тэкстаў беларускіх пісьменнікаў і перакладчыкаў. Клопат К. Чорнага пра чысціню беларускай мовы і яе каштоўнасць як аснову культуры народа (артыкул «Небеларуская мова ў беларускай літаратуры»). Аналіз К. Крапівай мовы твораў беларускіх пісьменнікаў. Канцылярызмы, дыялектызмы, архаізмы ў мове мастацкай літаратуры. Кандрат Крапіва – рэдактар лексікаграфічных прац (паводле Тлумачальнага слоўніка беларускай мовы, Руска-беларускага і Беларуска-рускага слоўнікаў). Параўнальны аналіз слоўнікавых артыкулаў у Руска-беларускім слоўніку 1953 і 1982 гадоў выдання.

27. Методыка рэдагавання, змест і задачы. Творчы характар рэдактарскай дзейнасці. Асоба рэдактара, яго прафесійныя якасці.

Рэдагаванне: сутнасць паняцця. Змест і задачы. Працэс фарміравання курса «Методыка рэдагавання». Распаўсюджанне рэдагавання як віду прафесійнай дзейнасці (выдавецкае рэдагаванне, рэдагаванне ў сродках масавай інфармацыі (друкаваных і аўдыявізуальных), вэб-рэдагаванне і інш.). Віды (аспекты) рэдагавання: агульнае, літаратурнае, навуковае, тэхнічнае, мастацкае. Рэдактарская дзейнасць і яе асаблівасці. Творчы характар рэдактарскай дзейнасці. Асоба рэдактара. Склад прафесійных кампетэнцый рэдактара. Адукаванасць, эрудыцыя, пісьменнасць і прафесійная культура рэдактара. Творчая дзейнасць рэдактара (рэдактар як аўтар-стваральнік тэлерадыёпраграм, рэдактар-калумніст, рэрайтар). Арганізацыйная дзейнасць рэдактара (літаратурны агент, рэдактар-менеджар, кантэнт-рэдактар). Адміністрацыйная дзейнасць рэдактара як кіраўніка СМІ, выдавецтва. Рэдактары-прафесіяналы пра вопыт сваёй працы (Л. Чукоўская, Н. Галь, Н. В’юкава, А. Рыс і інш.).

28. Ідэалагічны аспект рэдактарскай дзейнасці. Умовы, якія забяспечваюць ідэалагічны ўзровень выдання. Нормы рэдактарскай этыкі.

Ідэалагічны аспект як неабходны складнік рэдактарскай дзейнасці. Праца рэдактара ў рэчышчы дзяржаўнай ідэалогіі Рэспублікі Беларусь. Дэмактарычныя і гуманістычныя тэндэнцыі ў працы рэдактара. Нормы рэдактарскай этыкі.

29. Творчы і вытворчы працэсы ў выдавецкай дзейнасці. Роля рэдактара ў тэматычным планаванні кнігавыдання.

Этапы выдавецкага працэсу. Творчы рэдакцыйны этап (праца з аўтарскім арыгіналам пасля здачы яго аўтарам у рэдакцыю). Вытворчы этап (друкаванне твора і кантроль рэдактара за якасцю прадукцыі). Роля падрыхтоўчага (ад складання тэматычнага плана да з’яўлення рукапісу ў выдавецтве) і заключнага (распаўсюджванне выдання) этапаў у выдавецкай дзейнасці. Складанне тэматычных планаў – адказны творчы працэс. Перспектыўны план выданняў (3–5 гадоў). План рэдакцыйна-падрыхтоўчых работ (бягучы і наступны год). План выпуску літаратуры (каляндарны год). Адбор тэм для плана. Мэтазгоднасць выдання. Магчымасць выдання. Падбор аўтараў. Кантроль за выкананнем

тэматычнага плана.

30. Прадмет, механізм і агульная структура рэдактарскага аналізу тэксту.

Паняцце тэрміна ‘рэдактарскі аналіз’. Трактоўка тэрміна ў логіцы, псіхалогіі і ў методыцы літаратурнага рэдагавання. Сутнасць прадмета рэдактарскага аналізу. Вызначэнне грамадскай-значнасці прадмета рэдактарскага аналізу. Механізм працэсаў рэдактарскага аналізу. Дзве галоўныя задачы рэдактарскага аналізу: прагназаванне рэальнага ўздзеяння твора на чытача і высвятленне, якім павінна быць гэтае ўздзеянне. Тры кірункі агульнай структуры рэдактарскага аналізу тэксту. Рэдактарскі аналіз паводле адзінак тэксту (адзінак маўлення: слоў, словаспалучэнняў, сказаў і г. д. і адзінак мыслення: паняцце, меркаванне, доказы і г. д.). Маўленчыя, лагічныя, кампазіцыйныя і рубрыкацыйныя адзінкі тэксту як адзінкі цэласнасці тэксту, іх узаемасувязь. Рэдактарскі аналіз як мысленчы эксперымент у даследаванні грамадскай каштоўнасці твора і ўздзеяння яго на чытача.

31. Прафесійнае рэдактарскае чытанне, яго віды. Фіксаванне заўваг.

Тры віды рэдактарскага прачытання тэксту. Азняямляльнае (авалоданне тэхнікай хуткага прачытання тэксту; увага на змесце твора; фіксаванне рэдактарскіх заўваг на палях, картках, напрыканцы раздзела і г. д.). Паглыбленае (галоўны этап рэдактарскага аналізу; спалучэнне працы над асэнсаваннем адзінства зместу, формы і рэдактарскіх правак; чытанне тэксту па частках (фіксацыя правак і іх абгрунтаванне). Кантрольнае (шліфавальнае; завяршальны этап рэдактарскай працы, выбарачнасць, праверка аднастайнасці напісання, кантроль правак, зверка).

32. Рэдактарскае рэцэнзаванне аўтарскага рукапісу. Схема рэдактарскай ацэнкі твора.

Унутранае і знешняе рэцэнзаванне. Рэдактарская (унутраная) рэцэнзія як паглыбленая ацэнка рукапісу. Адлюстраванне ў рэцэнзіі актуальнасці тэмы, яе распрацоўкі, моўна-стылёвых якасцей аўтарскага арыгінала. Фіксаванне агульных і пастаронкавых заўваг.

33. Віды рэдактарскай праўкі тэксту. Методыка праўкі розных відаў. Тэхніка праўкі тэксту. Карэктурныя знакі.

Віды рэдактарскай праўкі тэксту. Праўка-вычытка (выяўленне сэнсавых, кампазіцыйных, стылістычных недакладнасцей, зверка аднастайнасці напісання геаграфічных назваў, прозвішчаў і г. д., праверка цытат, лічбаў і дат, адпаведнасці загаловаў тэксту, подпісаў пад ілюстрацыямі). Праўка-скарачэнне (скарачэнне аб’ёму тэксту). Два віды праўкі-скарачэння (скарачэнне частак тэксту, унутрытэкставае скарачэнне), задачы рэдактара. Праўка-апрацоўка як комплексны від праўкі і як падрыхтоўка да публікацыі канчатковага варыянта тэксту. Праўка-перапрацоўка (пераробка) як стварэнне новага варыянта тэксту на падставе пададзенага аўтарам матэрыялу. Паняцце пра літаратурны запіс. Патрабаванні да карэктарскай праўкі тэксту на падставе стандарту ГОСТ 7.62-2008 СИБИД. Віды карэктурных знакаў (знакі замены, устаўкі, выкідкі,

перастаноўкі, змянення і ўвядзення, знак адмены зробленага выпраўлення, знакі шрыфтавога вылучэння), іх выкарыстанне ў працы рэдактара выдавецтва і СМІ.

34. Фактычны матэрыял у рукапісе як прадмет рэдактарскага аналізу. Методыка рэдагавання лічбавага і ілюстрацыйнага фактычнага матэрыялу.

Функцыянальнае прызначэнне фактычнага матэрыялу. Метадалагічныя прынцыпы фактаў у сувязі з ідэяй, тэмай, жанравымі асаблівасцямі публікацый. Дакладнасць, навізна, пераканальнасць фактычнага матэрыялу. Віды фактычнага матэрыялу. Крыніцы праверкі фактычнага матэрыялу. Прынцып напісання імёнаў, прозвішчаў, географічных назваў, тэрмінаў, адзінак вымярэння, найменняў у межах тэксту. Прыёмы рэдагавання статыстычнага матэрыялу. Унутраная праверка статыстычных звестак. Правілы падрыхтоўкі і афармлення арыгіналаў ілюстрацый. Мастацка-вобразныя і навукова-пазнавальныя ілюстрацыі, патрабаванні да іх і методыка рэдагавання ў разнастайных выданнях (вучэбныя, навуковыя, дзіцячыя і інш.). Цытата ў тэксце і яе прызначэнне. Цытаты ілюстрацыйныя і аналітычныя. Правілы цытавання. Праверка цытат і іх афармленне.

35. Рэдагаванне тэксту з лагічнага боку.

Сутнасць лагічнага рэдагавання тэксту. Сродкі сувязі паміж сэнсавымі зв'язамі тэксту. Прыёмы выяўлення парушаных лагічных сувязей. Асноўныя законы логікі (закон тоеснасці, закон супярэчлівасці, закон выключанага трэцяга, закон дастатковага абгрунтавання), праверка іх захавання ў працэсе рэдагавання. Сэнсавыя памылкі ў тэксце і прычыны іх узнікнення: парушэнне законаў логікі, недакладнасць словаўжывання, парушэнне граматычных форм, парадку слоў. Лагічныя азначэнні (дэфініцыі), іх віды і функцыі. Праца рэдактара над лагічнымі азначэннямі. Наяўнасць родавай прыкметы і адметных відавых асаблівасцей. Выкарыстанне паняццяў, якія маюць патрэбу ў азначэнні. Празмерна шырокія і вузкія азначэнні. Азначэнне праз адмаўленне. Спосабы ўвядзення дэфініцыі ў тэкст.

36. Аналіз кампазіцыі літаратурнага твора і яго рубрыкацыі. Загалавак як кампазіцыйны стрыжань тэксту. Памылкі ў афармленні загалоўкаў.

Асаблівасці пабудовы літаратурнага твора (паняцце 'кампазіцыя' ў прозе і паэзіі; кампазіцыя мастацкага і немастацкага твора). Правілы пабудовы тэксту (паслядоўнасць, матываванасць, супамернасць). Пабудова публіцыстычнага тэксту (структурныя адзінкі газетнай паласы; схемы пабудовы кароткіх інфармацыйных нататак). Тыповыя недахопы кампазіцыі публіцыстычнага тэксту. Методыка рэдактарскага аналізу структуры публіцыстычнага тэксту. Лагічная схема методыкі рэдактарскага аналізу структуры публіцыстычнага тэксту. Аналіз плана як прыём ацэнкі рэдактарам кампазіцыі. Тры віды плана (аўтарскі план, план напісанага твора, план рэдактарскіх змен). Рубрыкацыя як адлюстраванне кампазіцыі твора. Дробнасць рубрыкацыі. Абзацы і пералікі. Рабочы змест. Колькасць ступеняў рубрык. Праверка супадпарадкавання

рубрык. Нумарацыя загалоўкаў і родавыя абазначэнні рубрык. Загалолак, пачатковыя фразы, канцоўка і іх роля. Віды загалоўкаў. Загалоўкі мастацкіх і мастацка-публіцыстычных твораў і загалоўкі тэкстаў СМІ. Сінтаксічная структура загалоўка. Захаванне лагічных і стылістычных патрабаванняў да загалоўка (захаванне закона тоеснасці, сцісласць, дакладнасць, выразнасць, прастата, арыгінальнасць, адыход ад штампаў). Памылкі ў загалоўках з інтэртэкстуальнымі элементамі.

37. Методыка моўнага аналізу і праўкі тэксту. Тэарэтычнае абгрунтаванне моўнай рэдактарскай праўкі.

Метадычныя патрабаванні да моўна-стылёвага аналізу тэксту. Аналіз тэксту па моўных адзінках (слова, словазлучэнне, сказ, складанае сінтаксічнае цэлае). Прыёмы аналізу, якія дапамагаюць заўважыць моўныя памылкі. Матываванасць моўна-стылістычнай праўкі. Абгрунтаванне правак на арфаграфічным і пунктуацыйным узроўнях зваротам да правіл і слоўнікаў. Абгрунтаванне моўнай праўкі рэкамендацыямі нарматыўнай граматыкі і стылістыкі. Тыповыя памылкі, выкліканыя міжмоўнай інтэрферэнцыяй. Тыповыя памылкі ў беларускім друку. Тыповыя памылкі ў беларускіх аўдыявізуальных СМІ.

38. Даведчна-інфармацыйны апарат выдання і методыка яго рэдагавання.

Склад даведчна-інфармацыйнага апарату выдання. Змест выдання. Прадмова або ўступны артыкул, іх задачы і патрабаванні ў разнастайных тыпах выданняў. Неабходнасць і асаблівасці карыстання кнігай. Наяўнасць спіса скарачэнняў. Спіс выкарыстанай літаратуры і патрабаванні да яго складання. Пастаронкавыя спасылкі і іх афармленне. Выхадныя звесткі кнігі. Анатацыя і патрабаванні да яе.

39. Методыка рэдагавання асобных відаў літаратуры.

Мэта, задачы і прадмет рэдагавання афіцыйнай, навуковай, вучэбнай, інфармацыйна-даведчнай, мастацкай, перакладной літаратуры. Падрыхтоўчы этап рэдактарскай працы. Чытацкі адрас. Патрабаванні да зместу, мовы і стылю асобных відаў літаратуры. Асаблівасці працы рэдактара з аўтарамі розных відаў выданняў.

40. Тэхнічнае рэдагаванне выдання. Рэдагаванне ва ўмовах інфармацыйна-тэхналагічнага прагрэсу.

Тэхнічнае рэдагаванне і яго асаблівасці. Тэхнічныя правілы падрыхтоўкі і разметкі тэкставых арыгіналаў для кніжна-часопісных выданняў. Адметнасці тэхнічнага рэдагавання розных відаў літаратуры. Інфармацыйныя тэхналогіі ў выдавецкім працэсе. Рэдакцыйна-выдавецкія комплексы. Спецыяльныя праграмы фарматавання, макетавання і вёрсткі кніжных, часопісных і газетных выданняў. Асаблівасці рэдагавання аўтарскага рукапісу, пададзенага ў электронным выглядзе. Фіксаванне рэдактарскіх заўваг.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Пералік асноўнай літаратуры

1. Асташова, О. И. Критика речи : смысловые ошибки / О. И. Асташова, О. С. Колясникова. – Екатеринбург, 2016.
2. Борисова, Е. Г. Стилистика и литературное редактирование : учебник и практикум для прикладного бакалавриата / Е. Г. Борисова, Е. Ю. Геймбух. – М., 2018.
3. Горбач, В. А. Рэдагаванне рэкламных тэкстаў : электронны вучэб.-метадычны комплекс для спецыяльнасці 1-23 01 10-02 Літаратурная работа (рэдагаванне) / В. А. Горбач ; БДУ ; фак-т журналістыкі ; кафедра стылістыкі і літаратурнага рэдагавання. – Мінск, 2018.
4. Дискурс и стиль: теоретические и прикладные аспекты: коллективная монография / [Е. А. Баженова и др.]. – 3-е изд., стереотипное. – М., 2016.
5. Жаўняровіч, П. Даведнік па літаратурнай праўцы : арфаграфічны, пунктуацыйны, лексічны, марфалагічны, сінтаксічны, тэхнічны ўзроўні / П. Жаўняровіч ; навук. рэд. В. Іўчанкаў ; уст. сл. В. Іўчанкава. – Мінск, 2017.
6. Жаўняровіч, П. П. Стылістыка дзелавога маўлення і рэдагаванне службовых дакументаў / П. П. Жаўняровіч. – Мінск, 2014.
7. Зелянко, С. В. Методыка рэдагавання : вуч.-метадычны комплекс / С. В. Зелянко. – Мінск, 2017.
8. Ивченков, В. Дискурсный анализ СМИ: ретроспекция и перспективы / В. Ивченков // Профессиональная коммуникативная личность в институциональных дискурсах: тез. докл. междунар. круглого стола, Минск, 22–23 марта 2018 г. / Белорус. гос. ун-т; редкол.: О. В. Луцинская (отв. ред.) [и др.]. – Минск, 2018. – С. 11–15.
9. Ивченков, В. Журналистика и интернет: тексто-вебовая когеренция / В. Ивченков // Мультимедийная журналистика : сб. науч. тр. Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 1–2 марта 2018 г. / под общ. ред. В. П. Воробьева. – Минск, 2018. – С. 14–17.
10. Ивченков, В. И. Конвергентность в медиа / В. И. Ивченков // Медиалингвистика в терминах и понятиях: словарь-справочник / под ред. Л. Р. Дускаевой; редкол.: В. В. Васильева, Ю. М. Коняева, А. А. Малышев, Т. Ю. Редькина. – М., 2018. – С. 42–45.
11. Ивченков, В. И. Медиадискурс современности: стилистические приоритеты и экстралингвистические факторы / В. И. Ивченков // Актуальные проблемы стилистики. – № 4. – 2018. – С. 71–76.
12. Ивченков, В. И. Медиа́тэкст в эпоху информационных систем / В. И. Ивченков // Славянский мир и национальная речевая культура в современной коммуникации : сб. науч. тр. / редкол.: М. И. Конюшкевич (гл. ред.) [и др.]. – Гродно, 2018. – С. 57–59.

13. Ивченко, В. И. Мультимедийность / В. И. Ивченко // Медиалингвистика в терминах и понятиях: словарь-справочник / под ред. Л. Р. Дускаевой; редкол.: В. В. Васильева, Ю. М. Коняева, А. А. Малышев, Т. Ю. Редькина. – М.: ФЛИНТА, 2018. – С. 399–402.
14. Ивченко, В. Конвергентность в медиа (к опыту создания учебного словаря) / В. Ивченко // Журналістыка – 2018: стан, праблемы і перспектывы : матэрыялы 20-й Міжнар. навук.практ. канф., 15-16 ліст. 2018 г., Мінск / рэдкал. : В.М.Самусевіч (адк. рэд.) [і інш.]. – Мінск, 2018. – С. 342–345.
15. Ивченко, В. И. Развитие стилистических учений и становление медиалингвистики в Беларуси / В. И. Ивченко // Журн. Белорус. гос. ун-та. Журналистика. Педагогика. – 2017. – № 1. – С. 27–34.
16. Ивченко, В. И. Стилистика: язык, речь и текст / В. И. Ивченко // Медиалингвистика. – 2017 – № 2 (17). – СПб., 2017. – С. 127–133.
17. Іўчанкаў, В. І. Журналістыка ў новым камунікатыўным асяродку / В. І. Іўчанкаў // Міжнародная журналістыка–2018 : глабальныя вызовы, рэгіянальнае партнэрства і медыя : матэрыялы VII Міжнародн. навуц.-практ. канф., Мінск, 15 февр. 2018 г. / сост. Б. Л. Залесский ; под общ. ред. Т. Н. Дасаевой. – Минск, 2018. – С. 118–123.
18. Іўчанкаў, В. Медыядыкурс сучаснасці: стылістычныя прыярытэты і экстралінгвістычныя ўплывы / В. І. Іўчанкаў // МЕЎНАРОДНИ КОНГРЕС СЛАВИСТА 2018 (16;18;2008) [XVI меѓународни конгрес слависта = XVI Міжнародный съезд славистов = XVIe Congrès international des slavistes (Београд 20–27. VIII 2018)]. 1, Језик. – Београд, 2018. – С.302–303.
19. Іўчанкаў, В. І. Медыятэкст як каталізатар моўных тэндэнцый і заканамернасцей / В. І. Іўчанкаў // Stylistyka. – XXIV. – Opole (Poland), 2015. – С. 347–355.
20. Іўчанкаў, В. І / В. І. Іўчанкаў "Няма на зямлі таго шчасця і гора, якога б ты нам перадаць не магла..." / Круглы стол правяла Алена Ляўковіч // Звязда. – 2018. – 21 лютага. – С. 8–9.
21. Іўчанкаў, В. І. Тэкставая парадыгма ў масавай інфармацыйна-камунікацыйнай дзейнасці / В. І. Іўчанкаў // “Дарагое мне – і маё – беларускае” : навуковы зборнік да 100-годдзя з дня нараджэння прафесара Ф. М. Янкоўскага / рэдкал.: Г. М. Валочка [і інш.]; навук. рэд. Д. В. Дзятко. – Rīga, 2018. – С. 281–284.
22. Медиалингвистика в терминах и понятиях : словарь-справочник / под ред. Л. Р. Дускаевой. – М., 2018.
23. Мильчин, А. Э. Справочник издателя и автора : редакционно-издательское оформление издания / А. Э. Мильчин, Л. К. Чельцова. – Изд. 5-е, испр. и доп. – М., 2018.
24. Накорякова, К. М. Литературное редактирование / К. М. Накорякова. – Изд. 5-е, переаб и расшир. – М., 2015.

25. Новые тенденции в русском языке начала XXI века: кол. монография / под ред. Л. В. Руцибурской. – М., 2016.
26. Руденко, А. А. Язык и стиль средств массовой коммуникации (русскоязычные тексты). Синтаксис : учеб.-метод. комплекс / А. А. Руденко. – Минск, 2016.
27. Секреты стилистики: правила хорошей речи: [справочное пособие] / И. Б. Голуб. – М., 2016.
28. Стилистика и литературное редактирование : в 2 т. Т. 2 : учебник для академического бакалавриата / Л. Р. Дускаева [и др.]. – М., 2017.
29. Стилистика современного русского языка: практикум / Т. С. Дроняева, Н. И. Клушина, И. В. Бирюкова. – М., 2017.
30. Стылістыка і культура беларускага маўлення: падручнік для студэнтаў устаноў вышэйшай адукацыі па філалагічных спецыяльнасцях / А. М. Багамолава, Г. К. Семянькова. – Мінск, 2017.
31. Стылістыка: мова, маўленне і стыль : матэрыялы IV Міжнар. навук.-практ. канф., прысвеч. 95-годдзю заслуж. работніка адукацыі Беларусі, д-ра філал. навук, праф. М. Я. Цікоцкага, Мінск, 22–23 лют. 2017 г. – Мінск, 2017.
32. Стылістыка: мова, маўленне і тэкст : зборнік навуковых прац : да 95-годдзя заслуж. работніка адукацыі Рэспублікі Беларусь, д-ра філал. навук, праф. М. Я. Цікоцкага ; пад агул. рэд. В. І. Іўчанкава. – Мінск, 2017.
33. Язык СМИ и рекламы. Игра как норма и как аномалия. – М., 2016.

Пералік дадатковай літаратуры

1. Абабурка, М. В. Беларуская лінгвістычная паэтыка і тэксталагія / М. В. Абабурка. – Магілёў, 2008.
2. Антонова, С. Г. Редактирование. Общий курс / С. Г. Антонова [и др.]. – М., 2004.
3. Валгина, Н. С. Теория текста / Н. С. Валгина. – М., 2003.
4. Галь, Н. Слово живое и мертвое: из опыта переводчика и редактора / Н. Галь. – М., 1972.
5. Гальперин, И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М., 2006.
6. Голуб, И. Б. Грамматическая стилистика современного русского языка / И. Б. Голуб. – М., 1989.
7. Голуб И. Б. Стилистика русского языка: учеб. пособие / И. Б. Голуб. – М., 2003.
8. Зелянко, С. В. Інтэртэкст у публіцыстычным маўленні / С. В. Зелянко; навук. рэд. В. І. Іўчанкаў. – Мінск, 2012.
9. Іўчанкаў, В. І. Беларуская арфаграфія: апавяданні і гісторыі / В. І. Іўчанкаў. – Мінск, 2010.
10. Іўчанкаў, В. І. Беларускі правапіс у апорных схемах / В. І. Іўчанкаў. – Мінск, 2010.

11. Іўчанкаў, В. І. Дыскурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту / В. І. Іўчанкаў. – Мінск, 2003.
12. Іўчанкаў, В. І. Медыярыторыка: рытарычныя асновы журналістыкі, лінгвістыка публіцыстычнага тэксту, дыскурсны аналіз сродкаў масавай інфармацыі : курс лекцый / . – Мінск, 2009.
13. Клушына, Н. И. Стилистика публицистического текста / Н. И. Клушына. – М., 2008.
14. Культура мовы журналіста: зборнік навуковых артыкулаў. Вып. 1–6. – Мінск, 1982–1992.
15. Культура речи и эффективность общения / под ред. Л. К. Граудиной и Е. Н. Ширяева. – М., 1998.
16. Лащук, О. Р. Редактирование информационных сообщений / О. Р. Лащук. – М., 2004.
17. Лепешаў, І. Я. Фразеалогія сучаснай беларускай мовы / І. Я. Лепешаў. – Мінск, 1998.
18. Лихачев, Д. С. Текстология: краткий очерк / Д. С. Лихачев. – М., 2006.
19. Мильчин, А. Э. Методика редактирования текста / А. Э. Мильчин. – Изд. 3-е. – М., 2011.
20. Накорякова, К. М. Литературное редактирование материалов массовой информации: учеб. пособие / К. М. Накорякова. – М., 1994.
21. Разнастайнасць моў і культур у кантэксце глабалізацыі: зборнік. – Мінск, 2003.
22. Рамза, Т. Р. Сінтаксіс. Тэарэтычны курс / Т. Р. Рамза; пад рэд. А. Я. Міхневіча. – Мінск, 2003.
23. Рахманова, Л. И. Современный русский язык / Л. И. Рахманова, В. Н. Суздальцева. – М., 2007.
24. Редактирование отдельных видов литературы: учебник / под ред. Н. М. Сикорского. – М., 1987.
25. Редакторская подготовка изданий / под ред. С. Г. Антоновой. – М., 2004.
26. Слука, А. Г. Нацыянальная ідэя: сістэмны аналіз праблемы / А. Г. Слука. – Мінск, 2001.
27. Сметанина, С. И. Литературное редактирование для журналистов и специалистов по связям с общественностью / С. И. Сметанина. – СПб., 2003.
28. Современный русский язык: Теория. Анализ языковых единиц: учебник для вузов: в 2 ч. / ред. Е. И. Диброва. – М., 2001.
29. Солганик, Г. Я. Стилистика текста / Г. Я. Солганик. – М., 1997.
30. Старасценка, Т. Я. Стылістыка беларускай мовы: вучэб.-метадыч. дапам. / Т. Я. Старасценка, В. В. Урбан, Ф. С. Шумчык. – Мінск, 2010.
31. Стилистика и литературное редактирование: учебник / под ред. проф. В. И. Максимова. – М., 2007.
32. Текстология: учебно-методическое пособие / ред.-сост.

- Л. И. Петровичева. – Минск, 2005.
33. Тошович, Бр. Экспрессивный синтаксис глагола русского и сербского/хорватского языков / Бр. Тошович. – М., 2006.
34. Хромчанка, А. Р. Асновы творчай дзейнасці рэдактара: вучэбна-метадычны комплекс / А. Р. Хромчанка. – Мінск, 2013.
35. Цікоцкі, А. М. Сучасны газетны заглавак: сродкі стварэння і стылістычныя функцыі / А. М. Цікоцкі // Журналістыка-2005: на скрыжаванні часу і прасторы. Матэрыялы 7-й Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі. Вып. 7. – Мінск, 2005. – С. 152–154.
36. Цікоцкі, М. Я. Стылістыка публіцыстычных жанраў / М. Я. Цікоцкі. – Мінск, 1971.
37. Цікоцкі, М. Я. Стылістыка беларускай мовы / М. Я. Цікоцкі. – Мінск, 1995.
38. Цікоцкі, М. Я. Стылістыка тэксту / М. Я. Цікоцкі. – Мінск, 2005.